

Viktigheten av et godt samarbeid

En teoretisk oppgave

BACHELOROPPGAVE (BOPPG30)

Politihøgskolen

2020

Kandidatnummer: 342 & 297

Antall ord: 8351

Innholdsfortegnelse:

1 Innledning:	3
1.1 Bakgrunn for valg av tema:	3
1.2 Avgrensning:	4
1.3. Presentasjon av problemstilling:	5
1.4 Begrepsavklaring:	5
1.4.1 Tverretatlig samarbeid:	5
2 Metode:	5
2.1 Valg av metode:	6
2.2 Forforståelse:	6
2.3 Litteratursøk:	7
2.4 Kildekritikk:	8
3 Hoveddel:	9
3.1 Hvorfor samarbeide?	9
3.2 Til det beste for hvem?	10
3.3 Lovverk og retningslinjer:	12
3.4 Kunnskap og kommunikasjon:	16
3.5 Tidlig intervensjon:	18
3.6 Uformelle rammer:	21
3.7 Evaluering som forbedringstiltak:	22
4 Avslutning:	23
5 Litteraturliste:	25
5.1 Selvvalgt pensum:	25
5.2 Internettkilder:	26

1 Innledning:

Vi søkte oss inn på Politihøgskolen med et ønske om å hjelpe personer som befinner seg i sårbare situasjoner. Det å ha muligheten til å være en bidragsyter i samfunnet og å utgjøre en forskjell fremstod for oss som to sterke verdier. Å jobbe med ungdom ved politiets forebyggende avdeling har alltid vært et klart mål. Gjennom årene på bachelorstudiet har vi opparbeidet oss god erfaring og ny kunnskap. Nå vet vi at forebygging er et stort og omfattende felt. Motivasjonen og ønsket om å hjelpe ligger der fortsatt, men vi har fått en bredere forståelse for realiteten og dens omfang. Forebygging rommer så mangt, og ett av de viktigste ordene her er samarbeid.

1.1 Bakgrunn for valg av tema:

I løpet av praksisåret har vi begge fått være med på å drive forebyggende arbeid, blant annet gjennom en forebyggende hospiteringsperiode som varte i to uker. Her fikk vi et innblikk i hvordan politiet jobber på tvers av etater og instanser for å forebygge kriminalitet. Gjennom denne perioden erfarte vi at politiet alene ikke klarer å bistå alle de som trenger hjelp, og da spesielt de ungdommer som er i ferd med å komme i konflikt med loven.

Praksisåret har latt oss kjenne på både hjelpeløshet og mot. Året har bydd på møter med ungdom som har en ekstremt lav terskel for vold, ofte grunnet deres oppvekst med en voldelig forelder. Vi har også møtt ungdom som har sluttet med rus og gått tilbake til skolebenken, mye grunnet politiets egen innsats samt deres samarbeid med andre. Vi har erfart viktigheten av et godt tverretatlig samarbeid, spesielt med barnevernet, når målet er å hjelpe en ungdom. Et forpliktende samarbeid mellom politi og barnevern er en forutsetning for å kunne forebygge barn og unges kriminelle atferd (Lie, 2015, s. 100).

Med dette som bakgrunn fant vi ut at vi ønsket å lære mer om hvordan et tverretatlig samarbeid i et forebyggende øyemed kan utnyttes på en best mulig måte. Det å sette fokus på nødvendigheten av tverretatlig forebygging synes vi er spennende fordi det kan utgjøre en stor forskjell. Vi mener at det er faglig interessant fordi vi som fremtidige polititjenestepersoner kommer til å havne i flere situasjoner der samarbeid vil være sentralt. Gjennom operativt og forebyggende arbeid i praksisåret forstod vi raskt at vi kom til å møte på mange vanskelige

situasjoner og se mange triste skjebner. For at politiet og andre samarbeidspartnere skal lykkes trengs det tid, empati og ikke minst mot til å aldri gi opp troen på suksess.

1.2 Avgrensning:

Temaet forebygging er et omfattende og bredt fagområde med et spekter av tilgjengelig litteratur. Å forebygge vil si å være i forkant og forhindre at noe negativt skjer, og det assosieres med å gjøre det gode, det riktige (Lie, 2015, s. 19). Vi ønsker gjennom oppgaven vår å bruke begrepet forebygging i en bred forstand, hvor dette vil si å redusere forekomsten av kriminelle handlinger (Bjørgero, 2015, s. 13). Politiet kan arbeide forebyggende på flere ulike måter. Lie deler i sin bok «I forkant» (2015) forebygging opp i fire ulike tilnærminger. Dette er lokalorientert, situasjonelt, kunnskapsbasert og personorientert politiarbeid. De ulike tilnærmingene brukes ofte om hverandre, og ikke separat. Når det gjelder tverretattlig samarbeid kan alle disse tilnærmingene være aktuelle og relevante, men dette vil i oppgaven ikke presiseres nærmere, da vårt fokus ikke er å belyse skillet mellom disse.

I vår bacheloroppgave ønsker vi å fokusere på viktigheten av at politiet samarbeider med andre etater og instanser for å forebygge ungdomskriminalitet. Det finnes flere ulike instanser politiet kan og bør samarbeide med i det forebyggende arbeidet sitt. Dette kan for eksempel være skole, foreldre, helsestasjoner, kommuner, utekontakter eller rusomsorgen. Alle som jobber med ungdom i risikozonen er i utgangspunktet viktig for politiet å ha kjennskap til og samarbeide med (Lie, 2015, s. 114). Vi har valgt å avgrense oppgaven til det tverretattlige samarbeidet politiet har med barnevernet. Grunnen til dette er at barnevernet er en av de viktigste samarbeidspartnerne politiet har når det kommer til forebygging av ungdomskriminalitet (Lie, 2015, s. 95). Da barnevernet er en etat som jobber for barn og ungdom, vil naturligvis oppgaven også omhandle denne aldersgruppen.

Vi skal se på ulike faktorer som kan styrke eller svekke samarbeidet mellom disse to etatene, og drøfter deriblant hvordan lovverket og taushetsplikten virker inn. I tillegg diskuteres det rundt etatenes arbeid ut ifra ulike hensyn, og relevansen av å inneha kunnskap både om egen etat og hverandres. Avslutningsvis oppsummeres oppgaven som helhet og vi presenterer de tanker og den lærdom som vi har tilegnet oss. Det samarbeidet som belyses i vår oppgave kan

tenkes å være overførbart til ethvert tverretatlig samarbeid. I så tilfelle må aktuelle momenter tilpasses gjeldende etater og justeres i henhold til deres lover og regler.

1.3. Presentasjon av problemstilling:

Med bakgrunn i det vi skriver under de foregående punktene har vi kommet fram til følgende problemstilling:

Hvilke faktorer kan påvirke politiets tverretatlige samarbeid med barnevernet?

1.4 Begrepsavklaring:

1.4.1 Tverretatlig samarbeid:

Begrepene tverrfaglig samarbeid og tverretatlig samarbeid brukes ofte om hverandre. I boken *Tverretatlig samarbeid omkring barn* skiller Kinge (2012, s. 33) de to begrepene fra hverandre. Hun skriver at tverrfaglig samarbeid handler om det samarbeidet som foregår mellom personer med ulik fagbakgrunn i samme organisasjon. Dette kan for eksempel være en jurist og en politibetjent. Tverretatlig samarbeid derimot innebærer at fagpersoner kommer sammen fra ulike etater for å tilføre felles kunnskap (Kinge, 2012, s. 33). Et eksempel på dette kan være barnevernet og politiet. Vi har derfor valgt å bruke betegnelsen tverretatlig samarbeid i denne oppgaveteksten.

2 Metode:

En metode er en planmessig fremgangsmåte for å nå et bestemt mål (Grønmo, 2016, s. 42). Den metoden man velger avhenger av hva man ønsker å finne ut av og den kan fortelle oss noe om hvordan vi bør gå frem for å fremskaffe eller etterprøve kunnskap (Dalland, 2017, s. 51). I metodekapittelet skal vi først ta for oss hva en metode er og på hvilken måte vi har samlet inn litteratur. Deretter sier vi noe om vår forforståelse av barnevernet, og videre hvilke kilder vi har anvendt for å svare på problemstillingen. Til slutt presenteres nødvendigheten av god kildekritikk.

2.1 Valg av metode:

Det er i all hovedsak problemstillingen som bestemmer valg av metode. I tillegg bestemmes metoden av tilgjengelige ressurser og tid til rådighet (Johannessen, Tufte & Kristoffersen, 2016, s. 95-96). Vi skal foreta en litteraturstudie og skrive en teoretisk oppgave. Når man benytter litteraturstudie som metode er hensikten å bruke funn fra artikler og data fra andre kilder. Man bygger videre på forskning som allerede foreligger, og det er dette som danner grunnlaget i oppgaven og er med på å besvare problemstillingen (Dalland, 2017, s. 58). Vi kunne valgt å skrive en empirisk oppgave, men dette ville vanskelig latt seg gjøre på bakgrunn av de rammene vi har rundt bachelorskrivingen. For å innhente nok og godt nok materiale til analyse kreves det mer tid og bedre ressurser enn det vi har i forbindelse med å skrive bacheloroppgaven vår.

I arbeidet med å besvare problemstillingen vår benytter vi oss ikke selv av kvalitativ eller kvantitativ metode, men vi må ta stilling til om det fagstoffet vi innhenter skal være av kvalitativ eller kvantitativ art. Ved en kvantitativ tilnærming er man opptatt av å telle fenomener, altså å kartlegge utbredelsen av noe, eksempelvis ved å foreta en spørreundersøkelse. Kvalitativ metode handler om å undersøke om det foreligger spesielle mønstre ved et fenomen og hvilken mening folk tillegger det. Denne metoden sier noe om kvalitet eller spesielle kjennetegn ved et fenomen (Johannessen et. al., 2016, s. 27-28). Fordi vi ønsker å se på opplevelsen av det tverretatlige samarbeidet, heller enn å måle forekomsten i antall, har vi i hovedsak innhentet forskningslitteratur som har blitt utarbeidet gjennom kvalitativ metode.

2.2 Forforståelse:

I oppstarten av bachelorskrivingen pratet vi om hvordan vi ønsket å gå fram i arbeidet med å finne litteratur til denne. I disse samtalene kom vi inn på begrepet forforståelse. Forforståelse er noe som preger vår måte å se virkeligheten på. Det handler om den oppfatningen man bringer med seg på bakgrunn av tidligere erfaringer. Riktig forforståelse kan kalles forkunnskap, men er den feilaktig kan den kalles en fordom (Thurén, 2018, s. 70). For å

unngå at fordommene danner grunnlag for de beslutninger og valg som tas, må måten man oppfatter noe på nyanseres (Olsvik, 2014, s. 111-113).

Mange har en forestilling om hva barnevernet er, til tross for at de færreste har personlige erfaringer med dem. Ofte bærer denne forestillingen mer preg av stereotyper enn av realiteter (Lie, 2015, s. 95). Forforståelsen kan i mange tilfeller være til hjelp, men den kan også være en begrensning opp imot hva man tenker om et tema. Gjennom media har vi hørt flere historier som fremstiller barnevernet i et dårlig lys. Vi vil trekke fram et eksempel på dette. Avishistorien om «Glassjenta» ble publisert i Stavanger Aftenblad i 2016. Den handler om ei ung jente på 15 år som er i barnevernets omsorg. Hennes opplevelse av barnevernet er at hun ikke blir hørt, og på bakgrunn av dette setter hun fyr på barnevernsinstitusjonen der hun bor (Ergo, 2016). Sammen med lignende artikler og mediefremstillinger gir dette oss som lesere et lite nyansert og et dårlig inntrykk av barnevernet, og det er heller sjeldent at et slikt inntrykk stemmer overens med realiteten (Lie, 2015, s. 95).

Poenget med forforståelsen er at man må være den bevisst, og man må være selvkritisk til hvordan man lar fordommene lede våre tolkninger (Olsvik, 2014, s. 112). Vi har gjennom vårt arbeid med bacheloroppgaven vært oppmerksom på vår forforståelse og opplevelse av barnevernsetaten. Vi har måttet unngå å bli farget av et bestemt syn da det ville kunne påvirke fremgangsmåten vår og måten vi har vært kritiske til kilder og litteratur på. En farget oppfatning kan føre til at vi leter etter informasjon som bekrefter vår egen forforståelse. Selv om vi har vært bevisst på å finne kilder som gir et virkelighetsnært bilde av samarbeidet mellom barneverntjenesten og politiet, betyr det ikke at vi har klart dette til det fulle. Likevel er det nettopp dette vi har etterstrebet å få til.

2.3 Litteratursøk:

For å belyse valgt problemstilling måtte vi finne fagstoff relatert til både politi- og barnevernsetaten. Vi startet med å se på litteratur fra pensumlisten for vår utdanning. Fordi forebygging er en stor del av det tverretatlige samarbeidet ble det naturlig for oss å bruke boken «I forkant» av Elisabeth Myhre Lie (2015). Denne boken handler om politiets kriminalitetsforebyggende arbeid, og tar også for seg politiets samarbeid med barnevernet. I tillegg har vi lest i boken «Kommunikasjon og konflikthåndtering: Publikumsrettet arbeid i et

politifaglig perspektiv» av Pål Lagestad (2012). Denne boken har vært aktuell i tilknytning til den delen av oppgaveteksten som handler om kommunikasjon. Vi har også sett etter relevant fagstoff om metodekapittelet i pensumboken «Vitenskapsteori for politiet» av Egil. H. Olsvik (2013).

Videre søkte vi på Internett etter aktuelt materiale. Vi brukte søkemotorene «Oria» og «Google», og søkte blant annet på ord som «tverretatlig samarbeid», «politi og barnevern», «taushetsplikt» og «kommunikasjon». Ved å gjøre dette kom vi fram til ulike vitenskapelige tekster og fagbøker som virket treffende for det temaet vi hadde valgt å skrive om. Vi har hente mye litteratur fra boken «Tverrfaglig samarbeid i praksis» av Kari Glavin og Bodil Erdal (2018). Boken har et forebyggende perspektiv, og tar for seg alternative måter å samarbeide på. Denne, samt andre bøker vi har benyttet, har vi lånt gjennom Det Nasjonale Biblioteket.

I tillegg har vi pratet med lærere på Politihøgskolen vedrørende anbefalinger om egnet litteratur. Vi har også hentet inspirasjon fra andre bachelor- og masteroppgaver og sett på deres kildehenvisninger. Etatenes lovverk og retningslinjer har vært sentralt å ta med i oppgaven vår. Lov om politiet (politiloven) og Lov om barneverntjenester (barnevernloven) har blitt hyppig brukt. Endelig har vi også gjort bruk av rapporter og forskningslitteratur for å belyse problemstillingen vår.

2.4 Kildekritikk:

Vi har søkt etter kilder og litteratur som har vært relevant for å kunne besvare og belyse vår oppgave på en best mulig måte. Vi har i all hovedsak forholdt oss til primærkilder, men har ved noen anledninger vært nødt til å ty til sekundærkilder. Dette gjelder i tilfeller hvor primærkilden av ulike årsaker ikke var mulig å finne fram til. En primærkilde eller førstehåndskilde vil si den opprinnelige utgaven av en tekst eller et senere opptrykk av den samme teksten. At en kilde er sekundær vil si at teksten er bearbeidet og presentert av en annen person enn den opprinnelige forfatteren. Teksten kan da være både oversatt og fortolket, som betyr at det opprinnelige perspektivet kan ha endret seg noe (Dalland, 2017, s.159).

Vi har vært kildekritiske ved å se på av hvem og eventuelt hvor kildelitteraturen er skrevet og utgitt. Det finnes mye tilgjengelig litteratur om tverretatlig samarbeid, og det kan være formålstjenlig å ha en tanke omkring hvilken relevans og gyldighet litteraturen har når det gjelder å belyse valgt problemstilling. Vi har kun benyttet kilder som vi har tillit til, og vi har hatt et bevisst forhold til å unngå å ta informasjon ut av sin opprinnelige kontekst.

3 Hoveddel:

3.1 Hvorfor samarbeide?

Både politiet og barnevernet har en lovbestemt plikt til å samarbeide med andre aktører. Det tverretatlige samarbeidet er både nødvendig, viktig og ikke minst pålagt. Det er etatenes internrettslige lovverk som regulerer denne plikten, og en nærmere presisering hva gjelder denne forekommer under punktet «Lovverk og retningslinjer».

Politiet er gjerne den etaten som oppdager hva som skjer av kriminalitet og uønsket atferd blant ungdom, samt hvor dette skjer. Det er ofte andre enn politiet som kan gjøre noe med de grunnleggende, altså bakenforliggende, årsakene til en ungdoms problemoppførsel. Det er derfor viktig at politiet orienterer andre samarbeidspartnere, deriblant barnevernet, om det de ser slik at den instansen med mest hensiktsmessige hjelpetiltak kan komme på banen. Politiet skal snarest underrette deres samarbeidspartnere om forhold av antatt interesse for deres virksomhet (Glavin & Erdal, 2018, s. 217).

Det vil ofte være flere instanser som kjenner til den aktuelle familien når et barn har sammensatte problemer. For å kunne vurdere hvordan ungdommen faktisk har det er disse forskjellige instansene avhengig av å samarbeide. De enkelte yrkesgruppene har ulike ståsteder og innfallsvinkler inn mot problemet, og har derfor varierende muligheter for observasjon og informasjonsinnhenting ut fra sine roller. Samarbeid og informasjonsdeling bidrar til at instansene kan danne seg et mer helhetlig bilde av ungdommens situasjon enn om hver etat kun hadde sine egne opplysninger å jobbe med (Glavin & Erdal, 2018, s. 21). Ulike instanser jobber ut fra ulike formål, og vil dermed anse forskjellig informasjon i tilknytning til ungdommen som relevant. Etatenes spesielle kunnskaper samles, og bidrar til å utvikle en

felles forståelse av hva som er viktig og riktig å gjøre videre (Glavin & Erdal, 2018, s. 21). Det er nettopp derfor et tverretatlig samarbeid er så viktig.

3.2 Til det beste for hvem?

Politiet og barnevernet jobber ut ifra to ulike samfunnsmandater, noe som kan være utfordrende når man skal samarbeide. Kort handler dette om at politiet er på jobb for samfunnet, mens barnevernets hensyn er å ivareta barnets beste. Barn defineres i lovens forstand som alle under 18 år. Forskjellige hensyn og målsettinger kan vanskeliggjøre et tverretatlig samarbeid. Enhetlige strategier er betinget av å ha en felles målsetting. Dersom barnevernet og politiet ikke har dette, vil det vanskeliggjøre jobben med å finne felles metoder og strategier for å nå målene. En bevisstgjøring når det gjelder hva man vil oppnå er nødvendig for å komme fram til gode resultater i det tverretatlige samarbeidet (Glavin & Erdal, 2018, s. 41-43), og det kan være formålstjenlig og avklare dette på forhånd. Etatenes ulike mandater kan vi lese av deres internrettslige lovverk som regulerer deres ansvar og mål.

Politiets samfunnsmandat, ansvar og mål står beskrevet i politiloven § 1 andre ledd: «Politiet skal gjennom forebyggende, håndhevende og hjelpende virksomhet være et ledd i samfunnets samlede innsats for å fremme og befeste borgernes rettssikkerhet, trygghet og alminnelige velferd for øvrig.» (politiloven, 1995, § 1 andre ledd).

Barnevernets formål står i barnevernloven § 1-1, samt at hensynet til barnets beste blir omhandlet i barnevernloven § 4-1: «Loven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. (...) at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår» og «(...) skal det legges avgjørende vekt på å finne tiltak som er til beste for barnet» (barnevernloven, 1992, §§ 1-1 og 4-1).

Av disse paragrafene leser vi at det sentrale for politiets arbeid er å ivareta innbyggernes rettssikkerhet og samfunnets trygghet. For barnevernets del er formålet rettet mot å følge opp det enkelte barn og ungdom slik at de kan få et godt oppvekstmiljø. Samtidig som det er enkelt å lese hva som er etatenes hovedformål, står det likevel ikke i klartekst hva dette innebærer. Dette gir rom for skjønnsutøvelse hvor det kan bli utfordrende å få til et godt

samarbeid når etatene jobber ut ifra ulike formål. I deres samarbeid settes politiets fokus på samfunnet som helhet opp mot barnevernets fokus på det enkelte barn. Når en ungdom begår en kriminell handling retter politiet oppmerksomheten sin mot denne handlingen, mens barnevernet ser på hvordan kriminaliteten og ungdommens holdning kan påvirke hans eller hennes utvikling. Samtidig er det et mål for begge etatene å kartlegge de bakenforliggende årsakene til at lovbruddet blir begått, for å forhindre at dette skjer igjen.

Der barn og unge har sammensatte problemer, vil det som nevnt ofte være flere instanser som kjenner til dette. Et eksempel her kan være narkotikabruk. Dersom en ungdom blir tatt for å bruke narkotika vil gjerne både politi og barnevern være inne i bildet. Etatene kan ha to helt forskjellige syn på hva de ser på som den beste løsningen. På den ene siden vil politiet gjerne reagere på lovbruddet med en form for straff eller andre passende konsekvenser, mens barnevernet på den andre siden heller vil tilby ulike hjelpetiltak for å finne en løsning på narkotikaproblemet. Man kan si at politiet er opptatt av en rettferdig og rask reaksjon, mens barnevernet er mer opptatt av ordninger som gir endring og motivasjon (Lie, 2015, s. 113).

Barnevernet har altså ikke et overordnet mål om samfunnsbeskyttelse slik som politiet har. Når en ungdom begår et lovbrudd, for eksempel utøver vold, er det ikke barnevernets mandat å sette inn tiltak for å beskytte offeret og de rundt, dette er politiets jobb. Politiet må arbeide for oppklaring av lovbruddet, reaksjon mot lovbrøyttere, trygghet for eventuelle ofre og samfunnsbeskyttelse (Lie, 2015, s. 112). Tidvis kan disse ulike måtene å gripe an et problem på skape uenighet mellom politiet og barnevernet opp imot hva som blir den rette vurderingen rundt fremtidige hjelpetiltak.

Likevel trenger det ikke nødvendigvis å være motsetninger i hvilke tiltak som vil være best egnet til positiv endring. Glavin og Erdal (2018, s. 43) skriver at målet for alt samarbeid må være barnets beste. Dersom de ulike etatene har felles målsetting, vil det være enklere å finne felles metoder og strategier for å nå målene. Politiet jobber som nevnt på vegne av samfunnet og skal beskytte dette. Samtidig skal politiet i møte med ungdom også ivareta deres behov særskilt. Tiltakene som politiet retter mot en ungdom må altså ta hensyn både til ungdommen selv og til samfunnet. Noen ganger må disse hensynene veies opp mot hverandre, mens andre ganger kan de sammenfalle og det samme tiltaket kan ivareta begge hensynene. Altså kan det å rette tiltak mot enkeltpersoner også være bra i et samfunnsperspektiv, samtidig som det å rette fokus mot samfunnet kan være bra i et individperspektiv.

Man ser altså at det er en forskjell på politiets og barnevernets fokus, men dersom etatene samarbeider godt, vil likevel en løsning til fordel for alle involverte parter som oftest forekomme. Det handler om at etatene må se løsninger og finne fram til handlingsalternativer *sammen*. Fordi politiet og barnevernet opptrer med to ulike samfunnsmandater og jobber ut ifra forskjellige hensyn, er blant annet lovverket deres rettet deretter. Som vi videre skal se på arbeider de to etatene i henhold til egne internrettslige lover og rammer, samt annet lovverk. Her kan blant annet taushetsplikten by på noen utfordringer.

3.3 Lovverk og retningslinjer:

At politiet skal drive med forebyggende arbeid er forankret blant annet i paragraf 1 i politiloven som vi tok for oss under forrige punkt. For å løse politiets samfunnsoppdrag må politiet utføre kriminalitetsforebyggende arbeid i samarbeid med andre aktører, og det fastslås i loven at politiet skal jobbe tverretatlig. Etter politiloven (1995) § 2-6 skal politiet samarbeide med andre myndigheter og organisasjoner når deres oppgaver berører politiets virkefelt. I tillegg til dette gjelder også kapittel 15 i Alminnelig tjenesteinstruks for politiet (politiinstruksen). Kapitlet handler om politiets plikt til å samarbeide med annen offentlig myndighet, hvor § 15-1 presiserer denne samarbeidsplikten nærmere (politiinstruksen, 1990).

Barnevernet har også en plikt til å jobbe tverretatlig etter barnevernloven (1992) hvor § 3-2 handler om samarbeid med andre i forvaltningen. Politiet er et offentlig forvaltningsorgan og faller innunder etater som barnevernet skal samarbeide med. Barnevernet har også, i likhet med politiet, en plikt til å drive forebyggende arbeid. Etter barnevernlovens (1992) § 3-1 skal instansen blant annet finne tiltak som kan forebygge barns atferdsproblemer.

Videre er det relevant å se nærmere på etatenes taushetsplikt. Hensikten med taushetsplikten er behovet for å ivareta privatpersoners integritet. Personvernet tar sikte på å beskytte enkeltindivider mot at personlige opplysninger blir spredd (Kjønstad, 2014, s. 15). Ulike yrkesgrupper har taushetsplikt både etter Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) og etter deres egne internrettslige lovverk. Det er forvaltningsloven §§ 13-13 f som hjemler den forvaltningsmessige taushetsplikten, hvor § 13 første ledd nummer en lyder som følger: «Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, plikter å

hindre at andre får adgang til eller kjennskap til det han i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om: 1) noens personlige forhold» (forvaltningsloven, 1967, § 13 (1) nr. 1).

Politiets taushetsplikt reguleres av politiloven § 24. Denne paragrafen referer til forvaltningsloven §§ 13-13 f og politiregisterloven kapittel 5 og 6 (politiloven, 1992, § 24). Fra politiregisterlovens kapittel 6 vil vi trekke fram §§ 23 og 27, som henholdsvis handler om omfanget av taushetsplikten og taushetsplikt ved forebyggende virksomhet. Politiregisterloven § 23 sier at enhver som utfører arbeid for politiet eller påtalemyndigheten plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til det han i forbindelse med tjenesten får vite om blant annet noens personlige forhold. På den andre siden leser vi av politiregisterloven § 27 fjerde ledd at taushetsplikten ikke er til hinder for at politiet utleverer opplysninger til andre offentlige organer og institusjoner som inngår i et kriminalitetsforebyggende samarbeid når det er nødvendig for å forebygge kriminalitet (politiregisterloven, 2010, §§ 23 & 27). Sistnevnte paragraf er et unntak fra taushetsplikten som faller innunder det som kalles opplysningsrett. Denne retten gir adgang til, i enkelte tilfeller, å dele taushetsbelagt informasjon (barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2020).

Barnevernloven § 6-7 informerer oss om at barnevernet har taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13 til 13 e. I andre ledd presiseres det samtidig at taushetsplikten her gjelder flere opplysninger enn det som står i forvaltningsloven § 13, da blant annet fødested, fødselsdato og personnummer. Barnevernloven § 6-7 presiserer også noen unntak fra taushetsplikten, hvor det poengteres at opplysninger til andre forvaltningsorganer kan gis når dette er nødvendig for å fremme barneverntjenestens oppgaver, eller for å forebygge vesentlig fare for liv eller alvorlig skade.

Det finnes en rekke unntak fra taushetsplikten, og disse er hjemlet i flere ulike lovverk. Et av unntakene er politiets meldeplikt ovenfor barnevernet. Meldeplikten finner man i barnevernloven (1992) § 6-4 første ledd, og innebærer at politiet på eget initiativ skal gi opplysninger til barnevernet. Den inntreer blant annet når det er grunn til å tro at et barn blir utsatt for alvorlig omsorgssvikt eller at et barn utviser alvorlige atferdsvansker i form av alvorlig eller gjentatt kriminalitet. I den samme paragrafens andre ledd finner man opplysningsplikten. Denne sier at barnevernet kan pålegge politiet å gi taushetsbelagte opplysninger på alle stadier i en barnevernssak. Dette vil være aktuelt der slike opplysninger er nødvendig i forbindelse med vurdering, forberedelse og behandling av saker etter

barnevernloven, for eksempel ved midlertidig plassering av barn utenfor hjemmet i akutsituasjoner (barnevernloven, 1992, § 6-4). Både opplysningsplikten og meldeplikten går foran politiets taushetsplikt (barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2020).

Et annet viktig unntak som også må nevnes er samtykke, som er hjemlet i forvaltningsloven § 13 a nummer 1. Denne paragrafen sier at dersom den som har krav på taushet samtykker til det, kan opplysninger belagt med taushet deles (forvaltningsloven, 1967, § 13 a nr. 1). Den som samtykket innhentes fra skal gjøres kjent med hvilke opplysninger det vil være aktuelt å videreformidle, og til hvem. Taushetsplikten oppheves så langt som samtykket er ment å gjelde. Det er viktig å være klar over at samtykke når som helst, helt eller delvis, kan trekkes tilbake. I tilfeller hvor samtykke ikke er aktuelt, eventuelt trekkes tilbake i etterkant, må politiet og barnevernet se om noen av lovverkets unntaksregler kan gi åpning for kommunikasjon og samarbeid (Smith, 1999, referert i Glavin & Erdal 2018, 49-50). Unntakene fra taushetsplikten handler om å gi etatene mulighet til å dele informasjon som er nødvendig for at de skal kunne gjøre jobben sin og ivareta samfunnsmandatene sine.

Barnevernets taushetsplikt kan oppfattes som strengere enn politiets taushetsplikt. Denne oppfatningen kan sies å være noe misvisende. Bakgrunnen for denne oppfatningen er at politiets internrettslige lovverk omfatter flere og videre unntaksregler enn barnevernets. Hensynet til kriminalitetsbekjempelse trumfer ofte hensynet til personvern jamfør den tidligere nevnte politiregisterloven § 27. Det åpnes her opp for at opplysninger i et kriminalitetsforebyggende øyemed kan deles med andre organer som inngår i et slikt forebyggende samarbeid (politiregisterloven, 2010, § 27). Dette gir politiet mulighet til å gi relevante opplysninger til barnevernet når de samarbeider om å forebygge kriminalitet. Likevel kan ikke barnevernet nødvendigvis gi den samme betydelige informasjonen tilbake. Etter politiets vurdering er enkelte aktører i barnevernet restriktive til å dele informasjon (Lie, 2015, s. 107).

Videre kan man spørre om taushetsplikten er til hinder for et godt tverretatlig samarbeid. Andersson, Ose, Pettersen, Røhme, Sitter og Ådnanes (2005, s. 40) drøfter rundt dette temaet og konkluderer i stor grad med at det ikke er taushetsplikten selv som kan skape en barriere, men hvordan denne blir fulgt. Aktuelle utfordringer vil gjerne være knyttet til aktørene selv som inngår i samarbeidet, hvor enkeltpersoners holdninger, arbeidskulturen de kommer fra og forskjeller i arbeidsmetodikk mellom de ulike profesjonene spiller inn. Hvordan den enkelte

polititjenestemann og barnevernsansatt forvalter taushetsplikten avhenger av den faglige tryggheten de selv har. Uten faglig kunnskap og trygghet kan det oppleves som sikrest å ikke dele noe som helst av informasjon med noen, for da er man i hvert fall sikker på at man ikke har brutt taushetsplikten. I tillegg spiller det en rolle hvilke uformelle regler det er for informasjonsdeling i arbeidsmiljøet deres (Lie, 2015, s. 107).

Kinge (2012, s. 179) framstår som enig i dette når hun skriver at ulikt lovverk, ulik kultur og ulike tradisjoner kan være generelle årsaker til at et samarbeid sliter. Videre uttrykker hun at det her finnes et sterkt behov for et felles lovverk. Ida Bjørnbet (2018, s. 73) stiller seg i sin masteroppgave derimot kritisk til en sammenslåing av paragrafene. Fordi politiet og barnevernet har ulikt mandat vil de ha et behov for egne internrettslige bestemmelser. Et felles lovverk ville blitt såpass omfattende at jobben med å orientere seg og finne fram til de aktuelle bestemmelsene i grunn ikke ville blitt enklere. SINTEF utarbeidet i 2005 en rapport som handler om den foreliggende kunnskapsstatusen om det samlede tjenestetilbudet for barn og unge. Her poengteres det at det er lite litteratur om taushetsplikt og samarbeid, men at den litteraturen som finnes i stor grad er skrevet av jurister. I rapporten oppsummeres det at juristene stort sett er enige i at reglene om taushetsplikten er for kompliserte, men her foreslås det heller en forenkling av det allerede eksisterende lovverket rundt taushetsplikten enn en sammenslåing (Andersson et. al., 2005, s. 134-136).

Andersson et. al. (2005) påpeker også at for lite kunnskap om den eller de etatene man samarbeider med samt deres regelverk kan være en årsak til at et samarbeid ikke fungerer optimalt. Politietaten og barneverntjenesten må derfor i deres samarbeid for å forebygge ungdomskriminalitet etterstrebe å tilegne seg kunnskap om den andre etaten. Det må jobbes med å bli flinkere til å utnytte mulighetene taushetsplikten og dens unntak gir oss, fremfor å gjemme seg bak den. Ved bedre kunnskap om hva som kan og ikke kan deles på tvers av etater vil man unngå usikkerheten rundt om en bestemt opplysning kan deles. For eksempel kan det bidra til et dårligere samarbeid mellom etatene dersom barnevernet sitter med vesentlig informasjon som politiet trenger for å kunne fatte riktig avgjørelse, men velger å ikke dele informasjonen på bakgrunn av at det rår usikkerhet rundt om dette kan deles eller ikke.

3.4 Kunnskap og kommunikasjon:

Når barnevernet og politiet har god forståelse for hverandres rammer og begrensninger, lovverk og arbeidskultur vil mulighetene rundt samarbeidet bli utvidet, og det vil åpne opp for et større handlingsrom. De etatene som arbeider med samme målgruppe bør kjenne til hverandre for å kunne samarbeide når det oppleves naturlig (Lie, 2015, s. 114). Å ha god kunnskap om den andre etaten gir et bedre grunnlag for samarbeid og det gjør at etatene kan utnytte hverandres kompetanse på en bedre måte (Glavin & Erdal, 2018, s. 64).

Barnevernet er en av politiets viktigste samarbeidspartnere når det gjelder forebygging av barne- og ungdomskriminalitet. For at politiet skal kunne samarbeide godt med barnevernet må den enkelte polititjenestemann ha kunnskap om barnevernet generelt, og kjenne sitt lokale barnevernkontor spesielt (Lie, 2015, s. 95). Politiet har noen ganger opplysningsrett og i visse tilfeller opplysningsplikt til barnevernet. I tilfeller hvor det oppstår bekymring rundt et barn eller en ungdom skal politiet skrive bekymringsmelding til barnevernet. Barnevernets samarbeidspartnere har ofte forventninger til at tiltak skal iverksettes raskt etter at de har sendt inn en slik melding i en sak (Glavin & Erdal, s. 211). Hvis politiet har klart for seg hvordan barnevernet jobber i slike saker og etter hvilke regler, får de en bedre forståelse av hvorfor ikke endringer skjer umiddelbart. Politiet vil tjene på å være tålmodige, men dette kan være vanskelig dersom man ikke vet hva man egentlig venter på.

Ulike yrkesutdanninger og lite kjennskap til hverandres arbeidsområder kan forårsake at politiet og barnevernet ikke har tillit til den andres kompetanse på området. Tillit handler både om å ha lit til at andre har relevante kunnskaper, og også det å oppleve at andre har tillit til det en selv kommer med. Evne til selvkritikk i egen etat er en viktig forutsetning for godt samarbeid, og man må kunne se at den andre også har noe å bidra med (Glavin & Erdal, 2018, s. 41-44). Noen suksesskriterier for å lykkes med samarbeidet og for å styrke samhandlingen mellom instansene er altså å ha oppdatert kompetanse på eget fagfelt og kjennskap til andre etaters rolle og tilbud (Glavin & Erdal, 2018, s. 22). Om man klarer å styrke samarbeidet mellom politiet og barnevernet gjennom tilegnelse av kunnskap om den andre etaten, vil det kunne skape bedre kvalitet på den hjelpen man kan gi. Dersom politiet møter på en ungdom de selv ikke har de rette hjelpetiltakene for, er det av vesentlig betydning at de vet hvilken hjelp barnevernet kan tilby og hvilke muligheter dette åpner opp for. Politiet vil kunne være

trygge på at å involvere barnevernet er det riktige å gjøre i akkurat denne situasjonen, og de vil være trygge på at ungdommen vil få riktig hjelp.

Bjørge (2013, s. 13) skriver at mange av virkemidlene for å forebygge kriminalitet befinner seg i verktøykassene til andre offentlige etater, og at aktørene må forstå sin egen rolle i forhold til andres. Etatene må se at de har bruk for hverandres faglige kompetanse. Samtidig må det eksistere en felles forståelse for hvilke oppgaver som er viktige og hvordan de skal løses. Foreligger det en felles forståelse blir det også enklere å se nødvendigheten av samarbeidet (Glavin & Erdal, 2018, s. 43). Det handler om å bruke alles kompetanse til barnets beste (Glavin & Erdal, 2018, s. 23). Barns og unges behov for hjelp er ikke alltid i samsvar med den oppsplittingen som eksisterer mellom ulike offentlige etater. Deres problemer er som regel helhetlige og sammensatte, og da kommer den enkelte etat til kort. Resultatet kan bli at det iverksettes ukoordinerte tiltak (Nordahl, 1993, s. 7, sitert i Kjønstad, 2014, s. 13). Nettopp derfor er kunnskap om hverandre og kommunikasjon mellom etatene så viktig.

God kommunikasjon mellom etatene er vesentlig for å få til koordinerte tiltak. Essensen i alt samarbeid er kommunikasjon. For å lykkes med det tverretatlige samarbeidet er det viktig å ha kunnskap om kommunikasjon (Glavin & Erdal, 2018, s. 64). Kommunikasjon kan ha en kommanderende tilnærming eller en konfliktdempende væremåte (Lagestad, 2012, s. 52). Hvis politiet uttrykker seg kommanderende overfor de barnevernsansatte kan et skjevt maktforhold komme til uttrykk. Involverte aktører må kommunisere slik at alle parter er likeverdige og føler seg ivaretatt på en rettferdig måte.

Det er viktig å være bevisst på det som kan opptre som barrierer for god kommunikasjon (Glavin & Erdal, 2018, s. 39). Kommunikasjon er en prosess der to eller flere personer formidler noe til hverandre. Å kommunisere handler om å forstå og bli forstått. Det er ikke alltid slik at den som uttrykker et budskap og den som oppfatter budskapet forstår dette likt (Phelps, Carlquist & Gillespie, 2017, s. 129). Dette er vesentlig å være seg bevisst blant annet for å unngå misforståelser når politiet og barnevernet skal samarbeide. Det er viktig at man forstår hverandre og kommuniserer godt når man skal drive et tverretatlig samarbeid. Ved å forsikre seg om at «mener vi det samme nå?», og gjerne si at «nå forstår jeg deg slik, var det det du mente?» kan man i mye større grad unngå misforståelser. Hvis politi- og barnevernsansatte er klar over viktigheten av å forsikre seg om at begge forstår hverandre vil

de også bli flinkere til å faktisk gjøre det. Jo mer kunnskap politiet og barnevernet har om kommunikasjon, jo bedre blir kommunikasjonsferdighetene deres (Lie, 2015, s.48).

Samtidig som verbal kommunikasjon kan påvirke det tverretatlige samarbeidet spiller også den nonverbale kommunikasjonen en stor rolle. Det handler om at det må være samsvar mellom det man sier og det man uttrykker ved kroppsspråket (Glavin & Erdal, 2018, s. 44). I samtaler med barnevernsansatte vil altså ens tilnærming og kroppsspråk ha betydning for hvordan det videre samarbeidet blir. Det kan virke hemmende på barnevernets motivasjon for samarbeid dersom politiet under hvert møte har et henslengt kroppsspråk og at de nonverbalt kommuniserer at dagens tema ikke er et prioritert problem for dem.

Dersom politiet og barnevernet ikke oppnår å kommunisere åpent sammen i det tverretatlige samarbeidet, kan dette gi uheldige konsekvenser i forbindelse med den informasjonen som ungdommen får tildelt. Informasjonen kan preges av utydighet og dobbeltkommunikasjon. Dette kan føre til misforståelser og usikkerhet (Kinge, 2012, s. 201-202), og det kan være vanskelig for ungdommen å vite hva han eller hun skal forholde seg til.

Glavin og Erdal (2018, s. 64) presenterer noen forslag for å øke kunnskapsnivået om den andres arbeidsområder og fagfelt. De skriver blant annet om hospitering som et alternativ til kompetanseheving. Som nevnt innledningsvis skal man som student i praksisåret gjennom en hospiteringsperiode. Denne perioden er med på å gi et bedre innblikk i hvordan aktuelle samarbeidspartnere arbeider, ikke minst hvordan en vanlig dag på jobben ser ut for dem. Hospiteringsmuligheter kan tenkes å være aktuelt også for de som er ansatt i etatene. Å følge arbeidsdagen til en som er ansatt innen et annet fagområde vil bidra til å øke forståelsen for de arbeidsoppgavene vedkommende har (Glavin & Erdal, 2018, s. 64). Samtidig er det lett å forstå at dette vil være både tids- og ressurskrevende å få til sett i et mer helhetlig perspektiv. Likevel kan den kunnskapen og erfaringen som opparbeides her videre deles internt i etatene og dette vil kunne bidra til å forbedre det tverretatlige samarbeidet.

3.5 Tidlig intervensjon:

Tidlig innsats overfor unge lovbrytere er en prioritert oppgave både for politiet og barnevernet. Tidlig og rask intervensjon er viktig for å snu en uheldig utvikling av

ungdommens atferd og forhindre videre kriminalitet i fremtiden (Justis- og beredskapsdepartementet, 2013, s. 22). Et tverretatlig samarbeid vil gi mulighet for å sette inn tiltak på et tidlig tidspunkt og vurdere effekten fortløpende (Glavin & Erdal, 2018, s. 23).

Barnevernloven § 3-1 andre ledd tar for seg nettopp dette med tidlig intervensjon. Paragrafen lyder som følger: «Barneverntjenesten har spesielt ansvar for å søke avdekket (...) atferdsproblemer så tidlig at varige problemer kan unngås, og sette inn tiltak i forhold til dette» (barnevernloven, 1992, § 3-1).

Her er tidsaspektet tillagt stor vekt. Barneverntjenesten, eventuelt i samarbeid med politiet og andre samarbeidspartnere, skal sette inn tiltak på et så tidlig tidspunkt at varige problemer kan unngås. Denne paragrafen bør sees i sammenheng med formålsparagrafen som er nedfelt i barnevernloven § 1-1, hvor det fokuseres på rett hjelp til rett tid (Glavin & Erdal, 2018, s. 210). Når det gjelder tidlig intervensjon og rett hjelp til rett tid, kan dette ha ulik praktisk betydning for de to etatene. For barnevernets del snakker man gjerne om tidlig intervensjon i forbindelse med barn i førskolealder, mens for politiet handler det om å gripe inn i barns liv i deres tidlige ungdomsår. Dette kan bidra til å skape uenighet mellom instansene omkring når de skal intervenere i en ungdoms livssituasjon. På det tidspunktet politiet anser det som hensiktsmessig å gripe inn kan det i mange tilfeller være alt for sent for barnevernet, som da ikke får anvendt de tiltak og hjelpemidler som de kan tilby.

Politiets og barnevernets tidlige intervensjon er av avgjørende betydning både for den enkelte ungdom og for samfunnet. Jo tidligere et problem oppdages og tiltak iverksettes, desto større er sannsynligheten for en positiv utvikling for ungdommen (barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, 2010, s. 9). Utfordringen her ligger i å skille mellom normalt utprøvende risikoatferd og det som kan være starten på utviklingen av en kriminell problematferd. En del av den atferden ungdom utviser kan man omtale som risikoatferd. Dersom risikoen ikke innebærer for mange, for store og for uoverkommelige forhold kan dette være utviklende for ungdommen. Ungdommene må våge å ta en risiko for å lære mer og for å mestre noe nytt. Slik risiko vil være både nødvendig og god, og det er ikke denne risikoatferden etatene skal beskytte ungdommene mot ved tidlig intervensjon (barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, 2010, s. 7). Politiet og barnevernet må kunne skille mellom den gode og dårlige risikoatferden for å vite når de skal sette inn tiltak.

Det er en viktig oppgave for både politiet og barnevernet å komme inn i bildet på et så tidlig tidspunkt som mulig hos de ungdommene som trenger det. For politiets del kan dette likevel være noe problematisk. Samtidig som politiet også bør være tidlig inne hos barn og ungdom for å unngå utviklingen av en mulig kriminell problematferd, ser man at dette bærer med seg en risiko for å virke mot sin hensikt. Det kan by på utfordringer at politiet jobber med barn og unge som enda ikke har utviklet en avvikende atferd knyttet til kriminalitet. Dersom politiet reagerer for tidlig på utprøvende problematferd som egentlig regnes som normalt, og som vil gå over av seg selv, kan dette få uheldige konsekvenser. En ungdom kan bli stemplet som avviker fordi han eller hun er i kontakt med politiet. Vedkommende kan bli stigmatisert og blir gjerne utestengt fra sosiale arenaer. Dette kan videre resultere i at ungdommen tenker at han/hun faktisk er en avviker og oppfører seg deretter, og det kan bidra til å skape en selvoppfyllende profeti. I noen tilfeller kan altså innblanding fra politiets side bidra til stempeling og stigmatisering av ungdommer, og produsere avvik framfor å forebygge det (Lie, 2015, s. 135).

Samtidig vet man at jo tidligere barn viser problematferd, jo større er sannsynligheten for at denne problemorienterte væremåten tas med inn i det voksne liv (Helgeland, 2009, s. 49). Basert på en vurdering av ungdommens atferd og kartlegging av hans eller hennes risiko- og beskyttelsesfaktorer, må det altså tas et valg i forhold til *om* og i så fall *når* en intervensjon skal skje. Konsekvensene av tidlig intervensjon må vektlegges, og faren for at ungdommen blir stemplet og stigmatisert må veies opp mot risikoen for å ikke få stoppet en negativ utvikling som med stor sannsynlighet vil skinne gjennom i ungdommens voksne liv.

Politiets og barnevernets syn på tidlig intervensjon kan være ganske ulike. På den ene siden skal barnevernet inn tidligst mulig for å få satt i gang riktige tiltak for videre forebygging av uheldige oppvekstvilkår. Dette skal de ofte gjøre i samarbeid med andre etater og instanser, deriblant politiet. Selv om det i noen tilfeller kan være lurt, ser man på den andre siden at dersom politiet intervensjoner med ungdommen på et for tidlig stadium kan dette få noen uheldige konsekvenser. Dette kan være et hinder for godt samarbeid mellom disse to etatene, og det vil være viktig å avklare med den andre i forhold til problemstillinger som kan gjøre seg gjeldende her. Som vi har sett spiller kommunikasjon etatene seg imellom og god kunnskap om hverandre en vesentlig rolle for et velfungerende samarbeid.

3.6 Uformelle rammer:

Ethvert tverretatlig samarbeid er avhengig av et formelt rammeverk som tilrettelegger for gjennomføring. Samtidig er det gode samarbeidet også avhengig av uformelle rammer, som sosiale relasjoner mellom aktørene. Man er ikke nødvendigvis avhengig av å like den eller de personene man skal samarbeide med, men samarbeidet påvirkes i stor grad av relasjonene som utvikles mellom samarbeidspartnerne (Lie, 2015, s. 111). Dersom barnevernet skal reise hjem til en ungdom og ønsker bistand fra politiet er det viktig at de personene som er på oppdraget jobber godt sammen, noe som i større grad vil skje dersom det er en god relasjon mellom dem.

Politiet må vise interesse for samarbeidspartnerne sine. Er politibetjentene noen barnevernet kjenner, og som de vet ønsker å bli kjent med dem, dannes et mer solid grunnlag for å forebygge (Lie, 2015, s. 114-115). For å yte noe i en samarbeidssituasjon må den enkelte deltaker føle seg trygg i den aktuelle gruppen. De ulike aktørenes bidrag og væremåte kan både hemme og fremme arbeidet. Tjenestepersonene i barnevernet og politiet må, både innad og på tvers av etatsgrensene, gi hverandre selvinnsikt i egen rolle og atferd med sikte på læring og utvikling (Glavin & Erdal, 2018, s. 44).

Vi har utarbeidet en kort og mer praktisk skildring for å illustrere hvordan aktørenes uformelle rammer og relasjon kan påvirke samarbeidet: Barnevernet ber om bistand fra politiet, og to politibetjenter reiser ut for å hjelpe. Det er gode rutiner for samarbeid mellom etatene i denne kommunen. Framme på stedet blir betjentene møtt av Lise som jobber i barnevernet. De har ikke en god relasjon med Lise, og grunnlaget for et godt samarbeid og en god oppdragsløsning er dårlig allerede fra start. Neste dag skjer akkurat det samme, men den dagen er det Inger som møter politibetjentene på stedet. Inger er ei trivelig dame som betjentene har god relasjon til. De jobber alltid godt sammen og felles kommer de fram til gode løsninger. Den gode relasjonen de tre har sammen fra før setter standarden for oppdraget videre, og forutsetningen for et godt samarbeid foreligger allerede før de begynner.

Politibetjentene hadde i dette tilfellet en bedre relasjon til Inger enn til Lise. På tross av etatens gode samarbeidsordninger, satte deres henholdsvis gode eller dårlige holdninger til hverandre preg på samarbeidet. Det er viktig å være oppmerksom på at samordning av etater

ikke automatisk fører til bedre tverrfaglig samarbeid. Koordineringen av samarbeidet kan være på plass, men samarbeidet vil ikke finne sted dersom det ikke er evne og vilje til det fra aktørenes hold (Glavin & Erdal, 2018, s. 15). Dette viser at det ikke nødvendigvis er slik at samarbeidet blir godt selv om forholdene ligger til rette for det. Samarbeid er i stor grad avhengig av den enkeltes holdninger (Glavin & Erdal, 2018, s. 39).

For å oppnå god kontakt mellom politibetjenter og barnevernsansatte kan det være hensiktsmessig å bygge gode relasjoner i forkant av kritiske situasjoner. Jo mer kontakt og kjennskap til hverandre man opparbeider i nøytrale tider, gjerne gjennom å kommunisere med hverandre, jo større sannsynlighet er det for at samarbeidet vil kunne tåle påkjenninger og utfordringer i de mer krevende samarbeidssituasjonene (Kinge, 2012, s. 31). Slike gode relasjoner kan opparbeides blant annet når det gjennomføres møter som politiet og barnevernet deltar i. Ukjente fjes vil bli kjente, dialoger startes og meninger og holdninger deles. Møtene er viktige forebyggende elementer i seg selv, men kan også bidra til å skape en bedre relasjon mellom de ulike etatene og mellom personer på tvers av disse.

3.7 Evaluering som forbedringstiltak:

For at utvikling skal forekomme på et hvilket som helst område er man avhengig av å finne ut hva som fungerer bra og hva som fungerer mindre bra på det gjeldende området. En måte å analysere politiets og barnevernets samarbeidspraksis på er å prioritere å få gjennomført en evaluering av hvordan samarbeidet fungerte i den enkelte sak. Evaluering er viktig for å korrigere seg og endre tilnærming der det fremstår som nødvendig (Kinge, 2012, s. 200-201).

Kinge (2012, s. 201) skriver at hun opplever at det sjelden blir foretatt evaluering av det samarbeidet som blir utført. I de tilfellene dette likevel skjer, har evalueringen som regel bestått av kritikk som har blitt besvart med mottakers forsvar. Hun skriver videre at dette ofte fører til at partene, neste gang de skal samarbeide, møter hverandre med ubearbeidet konfliktstoff og med forutinntatte holdninger. Dette kan i stor grad vanskeliggjøre det viktige samarbeidet mellom etatene, og forutsetningene for gode relasjoner samt god kommunikasjon mellom aktørene kan svekkes.

Enhver forbedrings- og endringsprosess forutsetter evaluering. Dersom det ikke blir brukt tilstrekkelig tid eller lagt ned god nok innsats i evalueringen av samarbeidet kan dette føre til at etatene fortsetter å gjøre mer av det som eventuelt ikke virker (Kinge, 2012, s. 200-201). Konstruktiv kritikk og gode tilbakemeldinger kan i tillegg bidra til at etatene og aktørene får øynene opp for hva de med fordel kan fortsette å gjøre eller gjøre mer av. Dersom samarbeidet sliter, men man unngår å ta et steg tilbake for å forstå hvorfor, vil man heller ikke få en forbedring.

Den ønskelige evalueringen handler i dette tilfelle om å vie tid og oppmerksomhet til å analysere egen og andres væremåte, kommunikasjon, holdninger og rolle, samt å reflektere over egen samarbeidspraksis. Dette kan fremme gruppetilhørighet og helhetstenkning (Kinge, 2012, s. 201), og det kan være en avgjørende faktor for det gode samarbeidet at etatene får inn som rutine å evaluere det arbeidet de gjør sammen.

4 Avslutning:

Vi har gjennom denne oppgaven drøftet ulike faktorer som kan påvirke det tverretatlige samarbeidet mellom politi- og barnevernsetaten. Dette har vi søkt å belyse ved å besvare vår problemstilling: *Hvilke faktorer kan påvirke politiets tverretatlige samarbeid med barnevernet?*

Underveis i arbeidet med denne bacheloroppgaven har vår forforståelse av barnevernet endret seg. Kunnskapen vi har opparbeidet oss har nyansert måten vi oppfatter barnevernsetaten på, og også politietaten. Selv om vi ikke har erfart barnevernet i praksis, har vi likevel et bedre grunnlag for å vite hva som kan bedre det tverretatlige samarbeidet mellom disse to instansene. Vi har forstått at det å inneha tilstrekkelig kunnskap om den andre etaten samt å forstå deres oppgaver styrker målet i politiloven om et godt forebyggende politiarbeid.

Det er en rekke andre punkter vi gjerne skulle hatt med for å drøfte og belyse vår problemstilling enda grundigere. På grunn av oppgavens størrelse er dette noe som ikke har latt seg gjøre, og vi har derfor valgt ut noen punkter vi anser som både relevante og interessante. Vi har spesielt valgt å trekke fram lovverket og taushetsplikten til de to etatene.

Grunnen til dette er at det er en utbredt og allmenn oppfatning at taushetsplikten i seg selv fungerer som en barriere for det tverretatlige samarbeidet og vanskeliggjør dette.

Det vi har sett gjennom å lese relevant litteratur er at det ikke nødvendigvis er taushetsplikten i seg selv som hindrer samarbeidet, men derimot håndhevelsen av denne.

Videre har vi tatt for oss viktigheten rundt å bygge en nær og personlig relasjon mellom barnevernansatte og politibetjenter. De uformelle rammene som skapes mellom aktørene kan på den ene siden føre til et bra utgangspunkt for videre samarbeid dersom de er gode. På den andre siden kan dårlige relasjoner gi grunnlag for et mangelfullt og krevende samarbeid. Det samme gjelder måten man kommuniserer med hverandre på. Det er vesentlig at man i det tverretatlige samarbeidet føler seg sett og hørt, slik at hver enkelt føler at de bidrar. Tidlig intervensjon har vi også trukket fram som et relevant punkt vedrørende etatenes felles arbeid for å forhindre ungdomskriminalitet. Politiets og barnevernets syn på tidlig intervensjon er i utgangspunktet ikke det samme, men en felles målsetning kan opptre som en problemløser. Avslutningsvis i oppgaven vår har vi trukket fram evaluering som et tiltak for å styrke og bedre det tverretatlige samarbeidet mellom politiet og barnevernet.

For å oppsummere ser vi at det er flere faktorer som påvirker det tverretatlige samarbeidet, både i negativ og i positiv retning. Samarbeid starter gjerne med et behov for andre etaters kompetanse, som strekker seg utover ens egen. Det er ikke slik at et tverretatlig samarbeid verken skal eller kan endres over natten. Et velfungerende samarbeid må ses på som et langsiktig mål, som det kontinuerlig må jobbes med, for å danne et godt fundament som det forebyggende arbeidet kan bygge på. Nøkkelen til et godt samarbeid er nettopp å arbeide sammen. Dette må etatene få til på tross av ulike lover, mål og rutiner. Å samarbeide er noe man lærer allerede som barn, det er simpelt, men samtidig så vanskelig.

5 Litteraturliste:

Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving* (6. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Grønmo, S. (2016). *Samfunnsvitenskapelige metoder* (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

Johannessen, A., Tufte, P. A. & Kristoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg.). Oslo: Abstrakt.

Lagestad, P. (Red.). (2012). *Kommunikasjon og konflikthåndtering: Publikumsrettet arbeid i et politifaglig perspektiv*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Lie, E. M. (2015). *I forkant: Kriminalitetsforebyggende politiarbeid* (2. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Olsvik, E. H. (2013) *Vitenskapsteori for politiet: Tenkemåter i kunnskapsstyrt politiarbeid*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Phelps, J. M., Carlquist, E. & Gillespie, A. (2017). Hva er kommunikasjon? I J. M. Phelps, N. M. Larsen & M. Singh (Red.), *Kommunikasjon og konflikthåndtering i operativt politiarbeid: Sosialpsykologiske perspektiver* (113-131). Oslo: Universitetsforlaget.

Thurén, T. (2009). *Vitenskapsteori for nybegynnere* (2. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.

5.1 Selvvalgt pensum:

Bjørge, T. (2015). *Forebygging av kriminalitet*. Oslo: Universitetsforlaget. (28 sider)

Glavin, K. & Erdal, B. (2018). *Tverrfaglig samarbeid i praksis: Til beste for barn og unge i kommune-Norge* (4. utg.). Oslo: Kommuneforlaget. (256 sider)

Helgeland, I. M. (2009). *Ungdom i alvorlig trøbbel: Veier til forandring*. Oslo: Universitetsforlaget. (12 sider)

Kinge, E (2012) *Tverretattlig samarbeid omkring barn: En kilde til styrke og håp?* Oslo: Gyldendal Akademisk. (40 sider)

Kjønstad, A. (2014) *Taushetsplikt om barn: Kommunikasjon og samarbeid mellom helse- og omsorgstjenesten, skoleetaten, sosialtjenesten i NAV og barneverntjenesten* (4. utg.). Oslo: Kommuneforlaget. (25 sider)

5.2 Internettkilder:

Andersson, H. W., Ose, S. O., Pettersen, I., Røhme, K., Sitter, M. & Ådnanes, M. (2005): *Kunnskapsstatus om det samlede tjenestetilbudet for barn og unge*. SINTEF Rapport STF78 A055025. Hentet 07.02.20 fra:

https://www.sintef.no/globalassets/upload/helse/psykisk-helse/pdf-filer/rapport_03-05_kunnskapsstatus_barn_og_unge.pdf

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (2010). *Det magiske øyeblikket: Hvordan komme i kontakt med barn som sliter*. Veileder Q1178B. Hentet 21.02.20 fra:

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/rapporter/2010/veiledningshefte_det_magiske_oyeblikket.pdf?id=2190280.s

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2020, 27. februar). *Politiets rett og plikt til å dele informasjon med barnevernet*. Hentet 05.04.2020 fra:

https://bufdir.no/Barnevern/Fagstotte/123/politi_taushetsplikt_og_informasjonsdeling/Politiets_rett_og_plikt_til_a_dele_informasjon_med_barnevernet/#

Barnevernloven. (1992). *Lov om barneverntjenester (LOV-1992-07-17-100)*. Hentet 29.01.20 fra <https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/1992-07-17-100>

Bjørnbet, I. M. (2018). «*Vi skal ikke forenkle det kompliserte, men jobbe med det kompliserte*»: *En studie av barnevernsarbeideres opplevelse av taushetsplikten*.

(Mastergradsavhandling, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim). Hentet 12.03.20 fra: https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/bitstream/handle/11250/2507700/Masteroppgave_Ida%20Mosve%20Bj%c3%b8rnbet.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Ergo, T. (2016, 30. januar). Ok, de hører ikke. Da brenner jeg institusjonen ned. *Stavanger Aftenblad*. Hentet 09.03.20 fra: <https://www.aftenbladet.no/magasin/i/ajEq5/ok-de-hrer-ikke-da-brenner-jeg-institusjonen-ned>

Forvaltningsloven. (1967). Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (LOV-1967-02-10). Hentet 29.01.20 fra <https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/1967-02-10>

Helsedirektoratet (2009). *Fra bekymring til handling: En veileder om tidlig intervensjon på rasområdet*. Veileder IS-1742. Hentet 10.03.20 fra: https://www.udir.no/globalassets/upload/brosjyrer/5/fra-bekymring-til-handling_enk.pdf

Justis- og beredskapsdepartementet (2013-2016). *Handlingsplan for forebygging av kriminalitet*. Handlingsplan G-0430 B. Hentet 21.02.20 fra: https://www.regjeringen.no/contentassets/fda931710c8d4ce9a5dee626ad93d649/handlingsplan-kriminalitetsforebygging_2013.pdf

Politiinstruksen. (1990). Alminnelig tjenesteinstruks for politiet (FOR-1990-06-22-3963). Hentet 29.01.20 fra <https://lovdata.no/pro/#document/INS/forskrift/1990-06-22-3963>

Politielloven. (1995). Lov om politiet (LOV-1995-08-04-53). Hentet 29.01.20 fra <https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/1995-08-04-53>

Politiregisterloven. (2010). Lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (LOV-2010-05-28-16). Hentet 29.01.20 fra <https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/2010-05-28-16>